

מטעם 54 לפרשת תולדות
רמזים בטעמי המקרא צפרקה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקִחְתּוֹ אֶת-רַבְקָה (מונח רביעי) (בראשית כה, כ)

במדרש¹ מוזכרות ארבע מעלות שהיו בימי שרה, וחזרו עם רבקה: ענן קשור על פתח האהל ודלתות פתוחות לרוחה² וברכה מצויה בעיסה ונר דולק מליל שבת לליל שבת, וכשמתה שרה פסקו דברים אלה, וכשבאה רבקה חזרו ארבעת הדברים.

רבי שלום הכהן ווייס מבאר³ שהטעמים **בְּקִחְתּוֹ אֶת-רַבְקָה** (מונח רביעי), רומזים שהיו **ארבע** מעלות-סיבות ללקיחת רבקה. בשביל **ארבעה** דברים אלו ראה סימן לקחת את רבקה וע"י שניסה לקחה, וזה **מונח רביעי**, וגם היה ביתה פתוחה **מארבע רוחות** כדאיתא בב"ר⁴.

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקִחְתּוֹ אֶת-רַבְקָה (מונח רביעי) (בראשית כה, כ)

רש"י מפרט את החשבון שיצחק היה בן ארבעים בקחתו את רבקה⁵.

הביא⁶ **רבי ישעי' הורוויץ, השל"ה**, שמקשים מפני מה האריך רש"י לכתוב ולבאר דבר המפורש בפסוק שהיה יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה.

ומתרצים, שהוקשה לרש"י מדוע התמהמה יצחק עד שנעשה בן ארבעים, והלא עד עשרים שנה יושב הקב"ה ומצפה ומשלא נשא אשה אומר תפח עצמותיו ח"ו⁷. ולזאת הוכיח רש"י בחשבון שלא היה סיפק בידו להנשא קודם לכן משום חסרונה של רבקה שרק אז נכנסה לשנתה הרביעית.

רבי שרגא פולק מבאר⁸ שהדברים רמזים בטעמים.

בְּקִחְתּוֹ אֶת-רַבְקָה (מונח רביעי), טעם איחור נישואי יצחק הוא, שרק עתה נכנסה והונחה רבקה לשנת **הארבע**.

וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקִחְתּוֹ אֶת רַבְקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אֲרָם (אתנחתא) אַחֲזֵת לְבָן הָאֲרָמִי (בראשית כה כ)

מדוע **אָרָם** באתנחתא, המבטאת הפסקה, למרות שזה אמצע תאור הייחוס של רבקה?

¹ **בראשית רבה**, פרשה ס פסקה טז.

² רש"י לא הביא "ודלתות פתוחות".

³ **קול שלום** (בתוך צפוני ציוני), רבי שלום הכהן ווייס, רב דק"ק אוהל, ברוקלין תשמה.

⁴ ומוסיף רמז: רבקה ראשי תבות ב'רכה ק'שור ה'דלקה (נר) ר'ווחה (בית פתוח לרווחה).

⁵ "בן ארבעים שנה - שהרי כשבא אברהם מהר המוריה נתבשר שנולדה רבקה ויצחק היה בן ל"ז שנה שהרי בו בפרק מתה שרה ומשנולד יצחק עד העקידה שמתה שרה ל"ז שנה ובת צ' היתה כשנולד יצחק ובת קכ"ז כשמתה שרא' ויהיו חיי שרה וגו' הרי ליצחק ל"ז שנים ובו בפרק נולדה רבקה המתין לה עד שתהא ראויה לביאה ג' שנים ונשאה".

⁶ **שני לוחות הברית**, השל"ה הקדוש, ספר בראשית, פרשת תולדות דרך חיים תוכחת מוסר.

⁷ **קידושין** כט עב: "אמר רבא וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד כ' שנה יושב הקדוש ברוך הוא ומצפה לאדם מתי ישא אשה כיון שהגיע כ' ולא נשא אומר תיפח עצמותיו".

⁸ **שפה ברורה**, רבי שרגא פולק, אשדוד תשסב, עמ' קסז.

מטעם 54 לפרשת תולדות
רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רבי אביגדר נבנצל, מבאר⁹ ע"פ רש"י לעיל (כד, נה) על הפסוק: "ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך", מבאר רש"י: "ויאמר אחיה ואמה - ובתואל היכן היה? הוא היה רוצה לעכב ובא מלאך והמיתו".

נמצא שבתואל היה חי בזמן האירוסין (כד, נ-נא), אך מת בין האירוסין לנישואין. אירוסין נקראים קיחה (קידושין כ עא), "בקחתו", אז היתה **"בת בתואל"**, אך בזמן הנישואין "לו לאשה", היתה רק **אחות לבן**. ע"כ.¹⁰

ונרמז בטעמים: בת בתואל הארמי מפדן ארם (אתנחתא). בין האירוסין לנישואין נחה נפשו של בתואל.

שלום המאירי

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם (אתנחתא) **אחות** (תביר) לבן הארמי לו לאשה (בראשית כה כ)

רש"י מבאר: "בת בתואל מפדן ארם אחות לבן - וכי עדיין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפדן ארם אלא להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי רשע ולא למדה ממעשיהם".

באופן דומה מוזכר בפרשת וארא (שמות ו, כג) "ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה", ומביא רש"י שם את דברי חז"ל שנאמר 'אחות נחשון' מלמד שבדק בנחשון, שהנושא אשה צריך לבדוק באחיה.

מדוע כאן לא חשש יצחק מכך שאחיה של רבקה הוא לבן הרשע?

רבי רפאל אהרן טננבאום מבאר¹¹ שההפסקה באתנחתא באמצע, לפני לבן, רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם (אתנחתא), מלמדת על השוני המהותי ועל הנתק המוחלט בין רבקה ללבן, עד שללבן לא היתה כל השפעה על רבקה או על צאצאיה, עד שכאן הנושא אשה לא היה צריך לבדוק באחיה, כי כאן אחיה הוא כזר, וכמו שלאדם זר אין כל השפעה על צאצאיה של האשה, כך ללבן לא היתה כל השפעה על רבקה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: מפדן ארם (אתנחתא) **אחות** (תביר) לבן הארמי, יצחק יכול היה לקחת את רבקה כי היה **הפסק** (אתנחתא) **ושבר** (תביר) בינה לבין לבן, ולא היתה לו השפעה עליה.

שלום המאירי¹²

⁹ **מציון מכלל יופי**, רבי אביגדר יחזקאל הלוי נבנצל, ירושלים תשסה, עמ' לו. כעין זה שפירש רש"י (בראשית כח, ט) את הפסוק "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות" - "ממשמע שנאמר בת ישמעאל איני יודע שהיא אחות נביות אלא למדנו שמת ישמעאל משיעדה לעשו קודם נשואיה והשיאה נביות אחיה".

¹⁰ ומעיר שם שאליעזר השליח יכול לעשות קידושין (תוספות כתובות ז עב ד"ה שנאמר), אך שליח אינו יכול לעשות נישואין-חופה, ועל זה נאמר "ויביאה יצחק האהלה שרה אמו", ובתרגום שם שעשה בה חופה.

¹¹ מובא ב**יקרא דאורייתא** שמות, רבי יחיאל ציק, על שמות ו, כג. ומוסיף רבי יחיאל ציק: אך המהרש"א חידושי אגדות בב"ב ק"י כתב דהתם נמי ביצחק איכא למדרש כדהכא באהרן כיון שהתורה שם בתחילת פרשת תולדות באה לספר לנו על תולדותיו של יצחק שהם עשו ויעקב לכן אמר הכתוב שרבקה היתה אחות לבן ועל כרחך נולד ממנה עשו כיון שרוב בנים הולכים אחר אחי האם.

¹² עוד שמעתי שהבדיקה באחיה היתה כשהבנות ישבו בבית ולא יצאו, ולא ידעו על מהותן, לכן שיערו ע"פ האחים. ע"כ. לפי זה אפשר לומר שכאשר אליעזר בחן את רבקה עצמה במידת החסד לא היה צורך לבדוק באחיה. (אולם כתב **החיד"א** ב**פתח עיניים**, בבא בתרא קי עא: אפשר לומר דס"ד דהא דצריך לבדוק באחיה היינו כדי לדעת מהות האשה שלוקח כי כל כבודה בת מלך פנימה ובפרט בתולה צנועה ולא נודע מה טיבה באמיתות ולכן יבדוק באחיה שאם הם טובים ודאי גם הכלה היא טובה ונ"מ שאם אחיה אינם טובים והכלה ידע באמת שהיא טובה כגון שהיא קרובתו וכיוצא תו ליכא חששא משום אחיה, להכי סידר הש"ס סמוך ונראה תנא רוב הבנים דומין לאחי האם, לומר ואף שהיא טובה בהיות שאחיה אינם טובים יש לחוש דרוב הבנים דומים לאחי האם ולזה צריך לבדוק באחיה).